

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Adresatams pagal sąrašą

2023-02-

Nr. (17)-D8(E)-

I

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 270 IR 277¹ STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Aplinkos ministerija parengė ir teikia išvadoms gauti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 270 ir 277¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD) administruojamo Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenimis, 2018–2022 metais vidutiniškai tik 3 ikiteisminiai tyrimai per kalendorinius metus dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – Baudžiamasis kodeksas) 270 straipsnio pažeidimų baigėsi kaltinamojo akto surašymu ir perdavimu teismui. Tuo pačiu laikotarpiu vidutiniškai 11 ikiteisminių tyrimų per kalendorinius metus dėl Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio pažeidimo buvo nutraukti dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 3 straipsnio pagrindų (pvz., nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių). Pažymėtina, kad nedidelis ikiteisminių tyrimų, kurie baigėsi kaltinamojo akto surašymu ir perdavimu teismui, skaičius rodo ne tai, kad nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aplinkai Lietuvoje atliekama labai mažai, o tai, kad kalti asmenys dėl atliktų nusikalstamų veikų aplinkai baudžiamosios atsakomybės išvengia (pvz., Baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio, 3¹ straipsnio ar 212 straipsnio pagrindais). Aplinkos ministerijos duomenimis, faktiškai nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aplinkai atliekama daug daugiau. Todėl galima teigti, kad Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio nuostatos dėl aplinkos apsaugos arba gamtos išteklių naudojimo arba statinių, kuriuose naudojamos ar saugomos pavojingos medžiagos arba kuriuose yra potencialiai pavojingų įrenginių ar vykdoma pavojinga veikla, priežiūros ar naudojimo taisyklių pažeidimų faktiškai yra neveikiančios ar veikiančios nepakankamai, kad nusikalstamos veikos nebūtų atliekamos ir (ar) atliekamos pakartotinai (sistemiškai).

Europos Komisija, įvertinusi 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą [Nr. 2008/99/EB](#) dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę (toliau – Nusikaltimų aplinkai direktyva), nustatė, kad Europos Sąjungoje sėkmingai išaiškintų nusikalstamų veikų aplinkai skaičius per 10 metų buvo nedidelis, o sankcijos – per mažos, kad būtų atgrasančios. Europos Komisija nurodo, kad nusikalstamos veikos aplinkai yra pelningos (pvz., metinės pajamos iš neteisėtos atliekų tvarkymo veiklos Europos Sąjungoje svyruoja nuo 4 iki 15 milijardų eurų per metus¹), kaip ir neteisėta prekyba narkotikais, tačiau sankcijos už nusikalstamas veikas aplinkai yra daug mažesnės ir (ar) už jas rečiau patraukiama baudžiamojon atsakomybėn, kas lemia šios veiklos patrauklumą organizuotoms nusikalstamosioms grupėms. Lietuvoje taip pat kyla problemų dėl baudžiamosios atsakomybės pritaikymo asmenims, padariusiems nusikalstamą veiką aplinkai, baudžiamojo persekiojimo, didelės žalos aplinkai nustatymo, baudžiamosios atsakomybės atirbojimo nuo kitų teisinės atsakomybės rūšių ir kt.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_21_6746

Rengti Įstatymo projektą paskatino siekis panaikinti nusikalstamų veikų aplinkai patrauklumą organizuotoms nusikalstamoms grupėms ir (ar) kitiems asmenims, sudaryti aiškesnes teises prielaidas nubausti asmenis, kaltus už padarytus pažeidimus aplinkai, ir prevenciškai užkardyti nusikalstamų ir (ar) sistemingai vykdomų nusikalstamų veikų aplinkai darymą.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti Baudžiamojo kodekso 270 ir 277¹ straipsnių nuostatas ir taip sudaryti aiškesnes teises prielaidas nubausti asmenis, kaltus už padarytus pažeidimus aplinkai. Jeigu pagal naują teisinį reglamentavimą baudžiamoji atsakomybė už nusikalstamas veikas aplinkai bus pritaikyta kaltiems asmenims – prevenciškai bus užkardomos naujos nusikalstamos ir (ar) sistemingai vykdomos nusikalstamos veikos aplinkai.

Atsižvelgiant į tai, kad dabartinė Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio redakcija, kurioje kaip nusikalstamą veiką kvalifikuojantys požymiai yra įtvirtinta didelė žala atskiriems aplinkos elementams ir kiti sunkūs padariniai aplinkai, nesudaro pakankamų teisinių prielaidų nubausti asmenis, kaltus už padarytas nusikalstamas veikas aplinkai, Įstatymo projekte siūlomi du alternatyvūs nusikalstamą veiką aplinkai kvalifikuojantys požymiai – ekstremalusis įvykis arba didelė žala aplinkai.

1) Įstatymo projekte įvykis laikomas ekstremaliuoju, kai jis atitinka ekstremaliųjų įvykių kriterijus, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė vadovaudamasi Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymu. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 patvirtinto Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalių įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašo 2 priedo III skyriuje yra nustatyti ekstremalieji įvykiai, dėl kurių padaromas poveikis aplinkai, pateikiamos konkrečios kritinės ribos.

2) Įstatymo projekte didelė žala aplinkai apibrėžiama keliais alternatyviais kriterijais. Pirmiausia – kai nustatoma, kad atitinkamam aplinkos elementui (-ams) padarytas reikšmingas neigiamas poveikis, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme. Kiti alternatyvūs kriterijai apibrėžiami konkrečiomis ribinėmis vertėmis, t. y. kai į aplinką neteisėtai patenka daugiau kaip 0,1 tonos nuodingųjų arba pavojingųjų cheminių medžiagų arba pavojingųjų cheminių mišinių, arba daugiau kaip 5 tonos pavojingų atliekų, arba daugiau kaip 10 tonų nepavojingųjų atliekų, arba aplinkai padaryta žala, kurios dydis viršija 250 MGL.

Įstatymo projekte taip pat siūloma 270 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti atsakomybę tiems, kas sistemingai pažeidinėjo teisės aktų nustatytas aplinkos apsaugos arba gamtos išteklių naudojimo arba statinių, kuriuose naudojamos ar saugomos pavojingos medžiagos arba kuriuose yra potencialiai pavojingų įrenginių ar vykdoma pavojinga veikla, priežiūros ar naudojimo taisyklės, jeigu tai sukėlė pavojų žmogaus gyvybei ar sveikatai arba dėl to galėjo būti padaryta žala aplinkai. Aktualioje straipsnio redakcijoje sistemingas pažeidinėjimas įtvirtintas tik 2 dalyje, kai faktiškai buvo padaryta didelė žala aplinkos elementams arba faktiškai atsirado kitų sunkių padarinių aplinkai.

Įstatymo projektu neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Įstatymo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Įstatymo projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės, tačiau ateityje gali reikėti tikslinti Administracinių nusižengimų kodekso ir Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatas.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projekte naujų sąvokų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, nėra.

Įstatymo projektas neprieštaruja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Konsultacijų su visuomene nebuvo ir jos neplanuojamos.

Įstatymo projekte nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Įstatymo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Išvadą dėl Įstatymo projekto prašome pateikti per **10 darbo dienų** nuo jo paskelbimo TAIS. Per nurodytą terminą negavę pastabų ir pasiūlymų laikysime, kad Įstatymo projektui pritariate.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Aplinkos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vadovas Raimondas Sakalauskas (mob. 8 686 00 052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt), vyriausioji patarėja Toma Leonova (mob. 8 695 62 973, el. p. toma.leonova@am.lt) ir Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė – Vilma Slavinskienė, mob. 8 698 75 027, el. p. vilma.slavinskiene@am.lt) vyriausioji patarėja Greta Česnaitytė (mob. 8 696 85 134, el. p. greta.cesnaityte@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas, 2 lapai.
2. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
3. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 3 lapai.
4. Nutarimo projektas, 1 lapas.
5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 1 lapas.
6. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

ADRESATŲ SĄRAŠAS

Generalinei prokuratūrai
Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos
Specialiųjų tyrimų tarnybai
Teisingumo ministerijai
Vidaus reikalų ministerijai